

Igen tanulságos számunkra *Krúdy Gyula Sobri*ről írott novellájának elemzése, mert szerintünk e novellában mind az újság, mind Eötvös szemlélete — kissé felemásan ugyan — érvényesül és új motívumokat bonthatkoztat ki.²⁸

Krúdy művében a csók nem a haramia arcán csattan, nem a leánytól kapja a betyár, hanem Sobri leheli finoman a leány kezére. A Bakonyban két lovas betyár szakszerűen, nyugodtan, minden izgalom nélkül egy négylovas hintót állít meg. A hintón egy fiatal és egy idősebb nő utazik a kocsis és a hajdú kíséretében. A fiatal nő a veszprémi püspök unokahúga, az idősebb a püspök kulcsárnője. A díszesen öltözött szemrevaló betyár okosan beszélget a negédeskedő leánnyal, ki csak akkor élénkül fel, mikor megtudja, hogy Sobrival van dolga, a betyárok fejedelmével és kezét nyújtja neki. Sobri átfogja és forrón megcsókolja a feléje nyújtott kezét és többször megsimogattatja vele forró homlokát. Ezután szívélyesen továbbengedi utasaival a hintót. Annyira tetszik néki nevének varázslatos hatása, hogy a rablásról egészen megfeledkezik.

Krúdy oly finom érzelmi hálóra burkolja a történetet, hogy valószerűlenné teszi. Csupán a kor varázsát idézi fel és nem valóságát, mert a történeteket igen színes külsőségekkel érzékelteti. Bizonyos, hogy *Krúdy* a *Rajzolatok* tudósítója által leírt eseményt dolgozta fel, ismerte ezt is, azonban történeti képére túlzással rakta fel a szentimentális színeket. Sobri inge fekete selyemből készült, finom lakkcsizmáján ezüstsarkantyú csilingel. Nyakában aranyos kendő, benne vakító tűzű gyémánt. Mellényén apró virágkoszorúk díszlenek, szüre selyemmel kivarrott. Haja fürtökbe bodorítva, mint a gavalléroknak. *Krúdy* leírása nyomán Sobri olyan, mint egy mesebeli gróf vagy herceg. Hervadt szomorúsággal tapad szeme a mély völgyben a hölgyekre. A lilaszínű felhők úgy úszkálnak a nagyfejű fák fölött, mint a nők kontya alatt a költők versei.

28. A novellát a *Száz Magyarok Könyvei* c. gyűjteményből ismerem. Krudy forrása elsősorban Eötvös Károly szóbeli előadása volt, aki kávéházi közönségének sokat mesélt Sobri Jóskáról, a híres bakonyi betyárról, ezzel is elősegítve a betyártörténetek folklorzálódását. Vö. *Krudy Gyula: Írói arcképek*. Bp. 1957. I. 467.